

זכרון עולם

האשה
החשובה ורודפת
צדקה וחסד

מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

בית המדרש דחסידי סוכטשוב

כולל דחסידי סוכטשוב

כולל "סנה משה"
ע"ש הר"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל

בית מדרש
למגידי שיעור "דף היומי"

חתימת סופר 3 תד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

מאורות
הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

זכרון עולם

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד

ר' משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א ♦ לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

בס"ד, י"ט בטבת תשפ"א

מסכת פסחים מ"ג - מ"ט ♦ תרומות ב', ג' - ב', ו'

גליון מס' 1128

השבוע בגליון

♦ "מים שִׁלְנו" ♦
♦ מדוע מי הבארות והמעיינות חמים? ♦
♦ ביטול לכנרי ביום טוב ♦
♦ לאכול כדי להינצל מאיסור ♦

♦ יום טוב שני בארץ ישראל היתכן? ♦
♦ תולדות מכירת החמץ לכנרי ♦
♦ בתי המרחץ שינו את המצב ♦
♦ מכירת חמץ פרטית ♦

בשורה לקוראי הגליון!

ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם

להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

ניצרו את הכרטיס!

לפני חמש עשרה שנה התקיים כינוס לעידוד לימוד ההלכה במסגרת הדף היומי, ולהלן הרשמים שכתבתי אז בעקבות אותו מאורע.

יש לו סיבות רבות לבכות, והוא אכן עשה כך. בכה כמו תינוק.

הוא ישב בקצה השורה העשירית. ראיתם אותו?

בטוח שכן. גם אם ישבתם באגף ימין, שמאל, מרכז, דרום או צפון, באולמות הצפייה שבאגפים השונים של הבניין, במוקדי השידור השונים בארץ ובעולם, מפני שהוא ושכמותו מילאו את האולמות. לבכות מאושר זו לא בושה. לבכות מאושר ללא בושה בוכים רק בחברת המשפחה הקרובה. זה בדיוק מה שקורה עכשיו, ברגעים אלו.

דף מב/א אשה לא תלוש אלא במים שלנו

"מים שִׁלְנו"

גמרתנו היא המקור להלכה הידועה שיש להשתמש מצות במים שלנו, דהיינו: מים שלנו בכלי לילה אחד לאחר שנשאבו מן המעיין. טעם הדבר: בעת שאיבתם מן הנהר, המעיין או הבור, יש בהם חמימות העולה לזרז את תהליך החימוץ של המצות, וכך נפסק להלכה (שולחן ערוך אורח סי' תנ"ה סעיף א').

מדוע מי הבארות והמעיינות חמים? (יראים השלם נ"ב, הובא גם ברא"ש פ"ב סי' ל' ובסמ"ג לאוין ע"ט) כותב, כי השמש מחממת בלילה את חצי הכדור שתחתנו, וכך מתחממים המעינות. כיום מקובלות גישות אחרות, כפי שכותב מהר"ם חלוואה (בסוגייתנו), אך המציאות נותרה כפי שהיא, בלילה המעינות חמים יותר, ונראה כי הראשונים הטעימו את הדברים כפי הדעה הרווחת בתקופתם. החיי אדם (כלל קכ"ח) אומר, כי "הרבה טעמים" יש להלכה זו, מלבד אלה שנתפרשו בראשונים, אך הוא אינו מפרטם.

מהר"ם חלוואה עצמו כותב, כי מי המעינות והנהרות מחמיצים יותר מפני מרוצתם, ולפיכך משהים אותם במשך לילה, כדי שינוחו ויפוג תקפם.

במהלך השנים התעוררה שאלה אם אפשר לקרר את המים שלא באמצעות הלנתם, או כיצד יש לנהוג בארצות בהן הקור בלילות ניסן עלול לקרר את המים עד כדי כך שאינם ראויים ללישת מצות.

לנגד עיני הפוסקים שדנו בכך, עמדו דברי החתם סופר (שו"ת אהע"ז סי' קנ"ג) המתייחס למים ששהו לילה בסמיכות לתנור. השואלים כתבו לו, כי עם בוקר טבלו את אצבעם במים ונוכחו לדעת כי המים קרים. אך החתם סופר השיב להם, כי "אין המובחן הזה אבן בוחן, כי

לעילוי נשמת

מרת **זיסל אוסלקה** ע"ה ב"ר פנחס יוסף הלוי ז"ל

נלב"ע י"ח בטבת תשס"א **תנצב"ה**

הונצחה ע"י חתנה ובתה ידידינו הר"ר **שלמה לוי** הלוי ז"ל מרת **עדינה** תח"י וב"ב - תל אביב

נר ה' נשמת אדם

זעילוי נשמת

מרת **יידל עליזה מי-זהב** ע"ה

בת הר"ר מאיר ז"ל

נלב"ע כ"ז בטבת תשנ"ז

תנצב"ה

הונצחה ע"י בניה ידידינו

הר"ר **מנחם ואוריאל מי-זהב** ומשפחותיהם שיחיו

זעילוי נשמת

הר"ר **יהודה לקס** ז"ל

ב"ר שלום ומלכה ז"ל

נלב"ע כ"ב בטבת תשס"א

תנצב"ה

הונצח ע"י זוג מרת **חנה לקס** תח"י - גבעת שמואל וילדי י. **לקס** - שוהם, נ. **לקס** - יד בנימין, ד. **קליין**, **מבוקבזה** - גבעת שמואל

זעילוי נשמת

ר' **משה איסר פינקלשטיין** ז"ל

ב"ר חיים יוסף יצחק ז"ל

נלב"ע י"ח טבת התשע"ג

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הגאון הרב **שלמה קרובקה** זצ"ל בן ר' יעקב ז"ל

ראש ישיבת אור ישראל וממייסדיה, נלב"ע כ"א טבת תשכ"ט **תנצב"ה**

הונצח ע"י משפחת **פלטובסקי** ומשפחת **שטרנל** שיחיו - גבעת שמואל

נר ה' נשמת אדם

חמימות המים באמצעותם גידי המים מתחממים ונכנס לתוך הקמח, ואין זה נרגש בעליון המים ובחציניים. כלומר, יש לחשוש כי חלקים מסויימים בתוך המים נותרו חמים. מכאן, שקירור המים באמצעים מלאכותיים, ללא השהייתם לילה, אינו ערובה לכך שחמימותם פגה לחלוטין (ש"ת מנחת יצחק ח"ו סי' מ"ד; שערים המצויינים בהלכה סי' ק"ט, וראה גם ש"ת שבט הלוי ח"א סי' קמ"ה).

בנוסף לכך, לפי שיטת מהר"ם חלואה, כי כח החימוץ של המים נובע מכך שהם שעטו והתערבלו בנהרות, קירורם לא יועיל במאום (מצות מצוה פ"ו הערה ע"ו).

הדיון הופך מעשי ומורכב בהרבה בארצות חמות כאוסטרליה, בהן השהיית המים במהלך הלילה תוסיף לחמימותם... ולא עוד, אלא שעבודת הלילה נעשית בחום רב, ונוצר חשש מוחשי להחמצתה. הפוסקים כותבים, כי אין כל ברירה, אלא לאפות את המצות בחדשי תמוז אב, סוף תקופת החורף שם, או לאתר מרתף קריר בו ילינו את המים, ואף את עבודת הלילה יעשו בחדר מקורר (מקראי קדש ח"ב סי' ז' ומצות מצוה שם).

דף מז/א לכם ולא לנכרים

בישול לנכרי ביום טוב

היה זה באחד ממועדי ישראל, כך מספרת השמועה.

גאון צעיר שב לביתו מן התפילה ונוכח באשתו השוקדת על הכנת שני תבשילים, האחד עבור סעודת החג, והתבשיל השני עבור רוקח העיירה, נכרי שעבורו הכינה את מיני המרקחת להם היה זקוק.

לאכול כדי להינצל מאיסור: מיד העמיד הגאון את רעייתו על הטעות, שהרי בגמרא מפורש, כי לא הותר בישול ביום טוב אלא לצורך ישראל ולא לצורך נכרי, ומיד הסתפק בינו לבין עצמו, שמא אפשר להתיר את האיסור על ידי נתינת המאכל ליהודי שיאכלנו. האם בכך 'מתקנים' את האיסור שנעשה בבישול מאכל ביום טוב עבור נכרי?

שאלה זו כותב הגאון רבי אליעזר מנחם מן שך זצ"ל בספרו אבי עזרי (הלכות יום טוב פרק א' הלכה ט"ו): אדם המבשל בשגגה ביום טוב לצורך נכרי, האם הוא חייב לאכול את התבשיל כדי להינצל מן האיסור? יודעי דבר טוענים, כי ספק זה נולד במשפחתו (הסיפור מובא במבקשי תורה, ספר זכרון להגרש"ז אוערבראך זצ"ל, בהלכות יו"ט ח"א עמ' קכ"א).

לאחר החג ישב הגראמ"מ שך זצ"ל ופלפל ארוכות בסוגיה סבוכה במסכת מנחות, ממנה ניסה להוכיח, כי אכן אפשר לתקן את המעשה על ידי אכילת המאכל.

בעלותו לארץ ישראל, נזדמן לידי ספרו של המאירי על גמרתנו, אשר לא היה נגיש בחוץ לארץ, וממנו מוכח, כי אכן אכילת המאכל על ידי יהודי מתקנת את האיסור, כלהלן.

לומדי הדף היומי מתוודעים השבוע למחלוקת רבה ורב חסדא לגבי "הואיל". רבה סובר כי רשאי אדם לבשל ביום טוב ככל שיחפוץ, "הואיל וחזי לאורחים". כלומר, האוכל ראוי לאורחים, אם יבואו, ולפיכך בישולו אינו נחשב כמעשה שאינו נחוץ לצורך יום טוב. רב חסדא חולק וסובר, שאין אומרים "הואיל וחזי לאורחים", אלא יש לו אורחים - יבשל, ואם לאו - לוקה!

המאירי כותב, כי לדעת רב חסדא, אם לבסוף הגיעו אכן אורחים, אין המבשל לוקה, לפי שלמעשה הבישול נחוץ לצורך יום טוב. הרי לנו, כי אפשר 'לתקן' איסור. מעתה, מסיים בעל אבי עזרי זצ"ל, "ואם כן, גם לדין, שבישולו בשוגג לנכרי, להינצל מאיסור תורה מחוייב הוא לאכול" [ועיין עוד באמרי בינה הלכות יום טוב סי' ג' שציין באבי עזרי שם לגבי מלאכה בשבת, שלבסוף היתה בה הצלת נפשות].

דף מז/א שני ימים טובים של ראש השנה

יום טוב שני בארץ ישראל היתכן?!

גמרתנו מחשבת את הזמן הארוך ביותר שלחם הפנים שהה מעת אפייתו עד עת אכילתו. בדרך כלל נאפה לחם הפנים ביום שישי ונאכל בתום השבוע הבא, בשבת ובמוצאי שבת. אם חל יום טוב ביום שישי נאפה הלחם ביום חמישי, ואם חל ראש השנה בימים חמישי ושישי, נאפה לחם הפנים ביום רביעי.

רש"י (ד"ה שני ימים) מסביר, כי בכוונה תחילה כתבה הגמרא אפשרות של שני ימי ראש השנה שחלים בימים חמישי ושישי, ולא ציינה אפשרות שחלו שני ימים טובים של יום טוב אחר, למשל, שני ימים טובים של יום טוב של סוכות, מפני ש"בזמן לחם הפנים, לא היו שני ימים טובים של גלויות". כלומר, בתקופה בה הוקרב לחם הפנים, לא נהגו שני ימים טובים של גלויות, ורק ראש השנה נהג יומיים גם בארץ ישראל.

מדבריו הללו של רש"י, הוכיח התשב"ץ מהי היא דעתו לגבי מחלוקת ראשונים מפורסמת, כלהלן.

יש יומן המתנהל לפי ימים, יש יומן המתנהל לפי שעות, ואני רושם יומן לפי דקות, חושש שאחמץ רגשות ורגעים הסטוריים, שאחר כך לא אצליח לשחזר. התחלתי עוד בכניסה לירושלים. **18:05:** הדף התלולה עמוסה באנשים שמחים. צפוף בכניסה לירושלים. איש גדול מוציא את ראשו מן החלון ושואל: גם אתם לשם? לא צריך לשאול: לאיפה? פשוט עונים כן ומחייכים. **18:15:** הכניסה לחניון בנייני האומה פקוקה. גם אם יש לך כרטיס לחניון האחמ"ם, זה לא מסייע לפנות את הפקקים. קל וחומר כאשר אין בידך אחד שכזה. **18:20:** כניסתי אושרה על ידי גברתן. אני מנסה להציץ בפניו לאור פנסי הרחוב, האם גם הוא מחייך? אינני יודע. בו ברגע מבליחה בראשי מחשבה, אולי הוא מצאצאיו של השומר שעמד לפני מאות רבות של שנים בפתח בית המדרש ולא נתן לתנא הלל להכנס. עכשיו הוא מכפר על חטאי סבו. כולם נכנסים.

18:30: הדלתות הענקיות נפתחות לרווחה. איבדתי את חשבון הדקות. כובד המעמד נחת עלי באחת והזמן נעלם כלא היה. הוד קדומים, השורה על כינוסי תורה כבירים, אפף את האולם. כדי שלא אשכח עד היכן חילחל הדף היומי, נקש מאן דהוא קלות על כתפי. פניתי לעברו. דובון ירוק הכפיל את דמותו ומבט על כפות ידיו הבהיר כי הוא הכריע היום שניים או שלושה מוטות ברזל. מסגר? פנצ'ר מאכער? מי יודע?

- **תגיד,** הוא שואל ומצביע על יהודי עטור זקן העומד במרחק מה מאיתנו, זה רבי מאיר שפירא? - **לא** אדוני. זה רכז איזור הדרום של מאורות הדף היומי.

- **לא** משנה, הוא מחייך באושר. אני עוד אפגוש אותו.

- **לא** משנה, אמרתי לעצמי, העיקר שהוא יודע מה זה הדף היומי, זה מה שרצה רבי מאיר שפירא זצ"ל ובכך הוא הצליח. היהודי הזה העניק לאנשים ששמעו את השיחה הבנה חודרת, עד להיכן הגיע הדף היומי. לכל הרבדים, לכל המקומות.

אחר כך ראיתי אותו מוחה כפיים בהתרגשות, כך גדולה אל כך גדולה, וירעם האולם ותהום העיר. גדולי ישראל הגיעו לחזק אותו, לעודד אותו. הנה הם, שרי האלפים, ישישים הנושאים על כתפם את משא הדור, טרחו הנה כדי להטביע את לימוד ההלכה בקרב לומדי הדף היומי, לצרוב בנשמתם במעמד היסטורי, את חשיבות לימוד ההלכה.

עוד רבות ידובר על שיעור הדף היומי שנישא במתק שפתיו של הרה"ג ר' חיים דוד קובלסקי שליט"א. היתה זו פריצת דרך בכינוסים תורניים, התוויית כיוון ערכי, בעל תוכן ומשמעות - אנו כאן, כדי ללמוד תורה. והוא, האיש עם הדובון, ישב ועקב אחר שורות הגמרא, מילה אחר מילה. מגיע לו. הוא כל כך רוצה. מגיע לו מאורות הדף היומי. **בבוא** הרגע, הלבבות כבר רוטטים, הדמעה בקצה העין, הרגליים מבקשות לנוע אנה ואנה, ובעת שהרה"ג ר' חיים דוד קובלסקי שליט"א מכריז ברטט, על כניסת גדולי הדור לאולם הכינוסים, השמחה מתפרצת באחת. זיו פניהם של מנהיגי האומה ואור תורתם מקרין על האולם וחוצה גבולות. ישישים המקדישים את כל חייהם ללימוד תורתנו הקדושה, הבאים להשתתף בסיום מסכת של עמלי יום. מעוררי דין ועד חוטבי עצים, המנסרים את יומם לשניים כדי ללמוד דף יומי עם הלכה.

קולו של החזן העיר אותי מעולם אחר.

באחת הבנות כי האירוע תם והסתיים.

הוא עבר לידי, עם הדובון ונפרד: אני שומר את הכרטיס. מזכרת. בימי חיי לא הייתי באירוע כזה. הנה, כתוב לי פה שורה 25 כסא 17.

- **לילה** טוב.

- **לילה** טוב.

בוקר טוב. חודש טוב. שנה טובה.

עידן חדש בפתחנו. ההלכה הופכת לנחת הכלל, כדי שלא יבכה הילד הזך בליל הסדר, כפי ששר ברטט הרה"ח ר' משה וויינטרוב, במהלך הערב. **לא** שמעתם את השיר הנפלא? מצטער בכנות. אינני יודע לכתוב תווים.

מילה שלא בזמנה: הלכה היא במשנה (שבת קלז/א), כי ברית מילה שלא בזמנה, אחר היום השמיני, אינה דוחה לא שבת ולא יום טוב. המשנה מציינת, כי אפילו יום טוב שני של ראש השנה, אינו נדחה מפני מילה שלא בזמנה.

רבותינו הראשונים נחלקו אם המשנה נקטה את יום טוב שני של ראש השנה בדווקא, שרק בו אין עורכים מילה שלא בזמנה, או שמא כך הוא דינם של כל ימי יום טוב שני, שאין עורכים בהם ברית מילה.

צדדי המחלוקת הם האם יום טוב שני של ראש השנה דוחה את המילה, מפני שאמרו חכמים (ביצה ד/ד, שולחן ערוך או"ח סי' ת"ד), ששני הימים של ראש השנה קדושה אחת היא שחוברה למקשה אחת עם יום טוב ראשון של ראש השנה שקדושתו מן התורה, לעומת יתר ימי יום טוב שני. הרמב"ם פוסק, כי דווקא יום טוב שני של ראש השנה דוחה מילה שלא בזמנה והרא"ש חולק וסובר, כי כל יום טוב שני דוחה מילה שלא בזמנה, וכן פסק השולחן ערוך (יו"ד סימן רס"ו). אך הש"ך (שם) חולק ופוסק כהרמב"ם.

התשב"ץ הוכיח מדברי רש"י כדעת הרא"ש. שהנה, דין לחם הפנים כדין מילה שלא בזמנה. כשם שמילה שלא בזמנה יש לערוך בהקדם האפשרי, כך יש לאפות את לחם הפנים במועד הסמוך ביותר לשבת קודש. והנה, כאשר גמרתנו אומרת, כי ימי ראש השנה דוחים את אפיית הלחם, רש"י נזקק לפרש כי הגמרא נקטה ראש השנה דווקא, מפני שבזמן שביית המקדש קיים אין יום טוב שני אחר נהג. הרי לנו, כי אין כל הבדל בין יום טוב שני של ראש השנה לימים טובים אחרים.

משהגענו עד הלום, הבה נתמקד בדבריו של רש"י: "בזמן לחם הפנים, לא היו שני ימים טובים של גלויות".

האם אין הדברים תמוהים ביותר?

מעולם לא נהגו יום טוב שני של גלויות אלא בחוץ לארץ! וכי רק "בזמן לחם הפנים" לא נהג יום טוב שני בארץ ישראל, וכי היום נהג הוא? מה כוונת רש"י. כך תמה הגאון בעל נודע ביהודה (בצל"ח).

החתם סופר זצ"ל (שו"ת יו"ד סי' רנ"ב ובחידושו לסוגייתנו) מספר: "כד הוינא טליא [בעודי צעיר לימים. הנודע ביהודה נפטר בשנת תקנ"ג, והחתם סופר נולד בשנת תקכ"ב] בעברי דרך ק"ק פראג זכיתי לראות פני הגאון זצ"ל, וילדות היתה בי, והעזתי פני בגאון ז"ל ואמרתי לו" כי אפשר ליישב את תמיהתו על פי הגמרא במסכת ברכות (סג/א) בה מבואר, כי אם רוב חכמי ישראל שוהים בחוץ לארץ, ואין נמצאים גדולים כמותם בארץ ישראל, הרי שחכמי חו"ל מושיבים בית דין וקובעים את החדשים ומעברים את השנים ושולחים שליחים לארץ ישראל להודיעם את קביעת בית הדין. אם מושב בית הדין בחו"ל יהיה רחוק מארץ ישראל, לא יהיה מנוס מלקיים שני ימים טובים בארץ ישראל, מחמת אותה סיבה שנהגו בחו"ל שני ימים טובים של גלויות [משום שעד שנודע להם מתי התקדש החדש, כבר חל החג ולא יודעים היו אם החג היום או מחר, ולפיכך, נהגו שני ימים טובים. ועיי"ש בשו"ת חת"ס בהגהות, שאין צריך אלא כשלא הניח כמותו בארץ ישראל].

עתה מדויקים להפליא דברי רש"י אשר כתב, כי "בזמן לחם הפנים" לא יתכן שיהיה יום טוב שני בארץ ישראל, מפני שבעת שביית המקדש קיים, לעולם בית הדין הגדול יושב בבית המקדש והוא הקובע את הזמנים...

החתם סופר מתאר כי הנודע ביהודה "נענע לי בראשו" להסכמה, "וישרו דברי בעיני הגאון ז"ל". את תשובתו בעניין מסיים החתם סופר, כי לאור הדברים מתחזקת ומתבססת ראיית התשב"ץ מדברי רש"י, שכפי שבעבור אפיית לחם הפנים לא היו אופים ביום טוב שני של גלויות, הוא הדין מילה שלא בזמנה אינה דוחה יום טוב שני של גלויות [וע"ש עוד משי"ב בהכרעת הלכה זו].

דף מט/א ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו

תולדות מכירת החמץ לנכרי

אחר שעסקנו רבות בדיני חמץ וביעורו, וכמו כן גם בהגדרתו - מהו חמץ - הגיעה העת לסקור את אחד הנושאים המרכזיים בענייני החמץ: מכירת חמץ לנכרי.

מתחילה נהגו אבותינו לשרוף את החמץ ולבערו, או להפקיר את החמץ תוך הוצאתו מהבית. כל מיני החמץ ללא הסתייגות. כאשר החמץ היה רב מדי, מכרוהו לנכרי - "כל שעה שמותר לאכול... ומוכר לנכרי" (לעיל כא/א). המכירה נעשתה לצמיתות ככל המכירות, כפי שבגמרא לעיל (יג/א) מסופר, כי יוחנן חקוקאה נועץ ברבי כדת מה לעשות בחמצו של אדם אחר שהופקד אצלו, והוא יעץ לו "צא ומוכרה בשוק", מכירה רגילה.

אמנם בתוספתא (פרק ב') מוזכר, כי יהודי שנסע בספינה, רשאי למכור את החמץ לנכרי הנוסע עמו ולשוב ולקנותו אחר החג, אולם לא היה הדבר מצוי, כי אם ביורדי ימים. לא עוד, אלא שבראשונים היו שגרסו בתוספתא זו: "ובלבד שלא יערים", היינו: שלא ירגיל לעשות כן בכל

יהודים יקרים!

ניצורו את כרטיס הכניסה לאלום. הוא עוד ישמש כחפץ היסטורי מבוקש, עדות ואות לכינוס רב הרושם במעמד גדולי ישראל, אשר קבעו ללמוד שתי הלכות בכל יום לאחר לימוד הדף היומי. **וכנתיים**, פשוט אמצו אל חיקכם את החוברת המופלאה של "מאורות ההלכה", לימדו אותה בביתכם על שולחן השבת, בשיעורי הדף היומי, ונזכה לביאת משיח צדקנו במהרה בימינו. אמן.

★ ★ ★

כעת קיראו נא את חרוזיו של ידידי היקר, חבר המערכת, הרה"ג ר' אהרן בייפוס שליט"א, וירטט לבבכם.

לימוד - כהלכה!!!

זה התנגן לי כל הדרך חזור
זה יתנגן עוד שנים רבות - ה' יעזור...
זה מתנגן לי - כשעיני נעצמות,
אין לקב"ה בעולמו - אלא ד' אמות...
ומול עיני... עוצמה!!!
גדולי ומאורי הדור, האומה,
הם ישבו שם,
והלב שלי נשם,
ובמוחי נרשם,
ההלכה - בראשם!!!

ולשם כך הם טרחו,
את העם הם ברכו,
בדרך זו תלכו,
ואז-אז תצליחו...

... "אלא ד' אמות של הלכה",
זהו המסר - זו ההדרכה.
זה היה עם עוצמה, נתן כח!!!
לא!! לא נוכל לשכוח...

ודמעה מזוית עיני על הגליון נושרת,
דמעה סוררת. דמעה מאושרת,
על שזכיתי להיות בין השורות,
שותף למעמד בו זרחו המאורות...

ובעת שהמסר את הלבבות הרטיט,
עברה לי במוחי תחושה פרטית...
השמש זורחת - מקדשת את השם,
זוכה לכך מאורות - בעזרת "השם",
כשמם כך הם, בהיקף עולמי,
זורחת שְׁלֵשָׁם של מאורות הדף היומי!

התכנסו לכנס של נשמע-ונעשה,
ומתפזרים בתחושת: הלכה-למעשה!
ובעת רעיון ההלכה ירוץ,
הדף, יהיה רק התירוץ...
בדף היומי הם עוסקים,
וישובו אל ביתם כ"פוסקים"...

★ ★ ★

אתה נפרד מהשכן שבצד:
זכור! ספר לשכניך איך וכיצד -
היינו שם אנשים נשים וטף,
באותו מעמד-להיות שותף,
בו גדולי הדור יצאו למערכה:
לימוד הדף - כהלכה!!!

ואני צועד לביתי,
והניגון צועד איתי,
דווקא בקיצבו האיטי,
הוא בא לקראתי...

"אלא ד' אמות של..."
העם היה בשל,
הציבור התחשל,
איש לא יתירש!

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: תד. 474 בני ברק.
פסק: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף מו"ב הואיל ומיקלעי ליה אורחים חזי ליה

לאכול למען האורחים

הצל"ח תמה: היה לגמרא לומר "חזי להו" לאורחים, מדוע נאמר "חזי ליה"?

ברם, כבר פירש רבי ברוך ממז"בז' זיע"א את הפסוק (משלי יג/כה) "צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר" - כי הכוונה שהצדיק אוכל יותר מהרגל, כאשר אורחים סמוכים על שולחנו כדי שיאכלו אף הם לשובעם, ואילו הרשע מענה את עצמו כדי שאורחיו יקמצו במאכלם...

על כן, הואיל ואי מיקלעי אורחים, חזי ליה לבעל הבית עצמו לאכול כמות רבה... (פנינים יקרים).

דף מו"ב הואיל ומקלעי ליה אורחים

קדושת יום טוב

בדין ביטול ביום טוב, קיים היתר שאינו בנמצא במקומות אחרים בהלכה. המבשל רשאי לבשל כל כמות שהיא, שמא יגיעו אורחים!

בעל משך חכמה (ויקרא כג כא) מבחין, כי בעבודת ה' ישנן מצוות שכוונתן לקרב את ישראל לאביהם שבשמים, ויש מצוות המקרבות בין אדם לחברו.

זהו ההבדל בין קדושת שבת לקדושת יו"ט. שבת - מקשרת לקב"ה, ועל כן: לא יצא ממקומו, לא יבשל, על מנת להתייחד עם הקב"ה ותורתו. יום טוב - מטרתו לקשר את האומה, ובשל כך: מבשל - ואפילו לאלף אורחים. עולים לרגל, מתאחדים יחד - ושמחים זה עם זה!

לעילוי נשמת

הר"ר מאיר הירש ז"ל

ב"ר יהושע צבי ז"ל נלב"ע כ' בטבת תשס"ח

תנצב"ה

הונצח ע"י משפחת הירש שיחיו - ירושלים

לעילוי נשמת

מרת שושנה ברגר ע"ה

ב"ר אברהם שיוביץ ז"ל נלב"ע י"ט בטבת תשע"א

תנצב"ה

הונצחה ע"י משפחת לוסיטיג, קוק וקרמל הי"ו

לעילוי נשמת

הרבנית מאשה מרקוביץ ע"ה

בת ר' נחום יואל הלוי ז"ל נלב"ע י"ט בטבת תשל"ו

תנצב"ה

הונצחה ע"י בנה ידידנו

הר"ר צבי מרקוביץ ומשפ' שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר מנשה וסרצוג ז"ל

ב"ר אברהם ז"ל נלב"ע כ"ב בטבת תשל"ב

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר נפתלי צבי שיף ז"ל

ב"ר יששכר דב ז"ל נלב"ע כ"א בטבת תשנ"ח

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

ר' יוסף יואל ז"ל בר נפתלי הרצקא פריש ז"ל

נלב"ע ט"ז טבת תשע"ט תנצב"ה

הונצח על ידי חתנו ר' שאול חסדיאל ובני משפחתו שיחיו

השנים (ריטב"א ועוד, עיין תוספת ראשונים לתוספתא שם). ברם, הבית יוסף (או"ח סי' תמ"ח) פסק כי הדבר מותר מלכתחילה בכל השנים, אף אם דעתו מראש לשוב ולקנותו "מאחר שמוציאו מרשותו לגמרי", וכן נפסק בשו"ע (שם סעיף ג'). באותן תקופות החמץ היה לחם וגלוסקאות, קצת 'משקה' ועוד כיוצא בזה, ולא היתה כל בעיה בהוצאתו מן הבית (המועדים בהלכה, עמ' רצ"ו).

בתי המרזח שינו את המצב: במהלך השנים התמסד עיסוקם העיקרי של היהודים בחכירת בתי מרזח ובתעשיית שכר משעורים. במצב זה אי אפשר היה להוציא את החמץ מן הבית. הב"ח (סי' תמ"ח) המתייחס לכך כותב, כי יש להתיר למכור את "כל החמץ שבחדר וגם החדר עצמו", ודבריו הוסכמו בפוסקים שאחריו.

קולא נוספת שנהגו בה היא לגבי קבלת תמורת דמי החמץ מן הנכרי, מאחר שבדרך כלל סירב הקונה הנכרי לשלם את מלא מחיר היי"ש, התירו להסתפק בקבלת ערבון ודמי קדימה מן הנכרי ואת יתרת המחיר לזקוף בחוב, אותו על הקונה לפרוע בעתיד.

בשנים שלאחר מכן התפתח דיון ענף בין גדולי ישראל, על אודות אופן המכירה וצביונה, שתעשה ללא חשש הלכתי, ולפיכך החלו לעשותה בשטר ולחזקה בקניינים נוספים: "כסף", "אגב" ועוד, ואף נתנו למכירה תוקף משפטי של חוקי אותה המדינה בה נעשתה (ראה שו"ת שיבת ציון סי' י"א; שו"ת חתם סופר או"ח סי' קי"ג; סידור הרב להגרש"ז מלאדי בנוסח המכירה; שו"ת דברי חיים ח"ב סי' ל"ז, ועוד).

מכירת חמץ פרטית: בכל השנים הללו, החל מימי הב"ח, כל אדם מכר את חמצו לנכרי באופן פרטי. נכרים היו מצויים בשפע... וגם נוסחי המכירות נדפסו בכל הגדה של פסח. החל מלפני כמאה ושישים שנה, כאשר התרבו שאלות על מכירות שנעשו שלא כדין אם מפני טעויות ואם מפני בורות (כגון, עיין מג"א סי' תמ"ח ס"ק ד'), נתקבל המנהג לבצע מכירה כללית על ידי הרב או בית הדין. בני העיר מכרו את חמצם לרב אשר מכרו לנכרי. לאחר מכן הונהג כי בני העיר נותנים הרשאה ומינוי שליחות לרב למכור את החמץ לנכרי, כפי שנוהגים עד היום הזה.

יש לציין כי מנהג זה לא התקבל בקלות. רבים התנגדו למכירה הכללית מפני סיבות שונות, אך בפועל התקבלה המכירה בכל תפוצות ישראל, אם כי יש מכירות בהן נהוגים הידורים שונים, כגון, להוסיף שהמכירה תהיה תקפה על פי חוקי הממשלה ואי אפשר יהיה לטעון כי אין לה תוקף מעשי [ראה עוד גליון 1124, מאמר: האם מכירת חמץ מבטלת את ביטול חמץ].

גומרים ש"ס
ב-5 דקות ליום,
זוכים בשפע גדול

ברכת גדולי ישראל

"... ובודאי בלימוד המשניות כלול כל התורה כולה"
מרן שר התורה מרן ראש הישיבה הגר"ח קנייבסקי שליט"א
הגר"ג אדלשטיין שליט"א

להתנסות חנים התקשר עכשיו: *3764

נר ה' נשמת אדם